

Надійна система профілактики та професійні дії під час проведення аварійно-рятувальних робіт дозволять не лише уникнути загибелі людини, а й зменшити матеріальні втрати. На чому конкретно сьогодні базується ця робота? Чого бракує під час її виконання? Із таких запитань розпочали нашу розмову з професором кафедри профілактики пожеж Інституту державного управління в сфері цивільного захисту, кандидатом юридичних наук Ігорем ВАСИЛЬЄВИМ.

– За даними соціологічних досліджень, проведених Інститутом «Future of Humanity» при Оксфордському університеті та фондом «Global Challenges», 88% свого часу людина мегаполісу проводить удома, в офісі, у крамниці, на вокзалі, кінотеатрі або в іншому громадському місці. І лише 12% - на вулиці або на природі. Тому евакуацію людей у разі загрози або раптової надзвичайної події на початковому етапі слід передбачати саме за цих умов.

За статистикою, переважна більшість випадків загибелі й травмування унаслідок пожеж відбувається безпосередньо на місці трагедії. На людину, яка опинилася в зоні горіння, одночасно впливає ціла низка небезпечних чинників: відкритий вогонь, іскри, підвищена температура, токсичні продукти горіння, дим, знижена концентрація кисню, руйнування будівельних конструкцій, агрегатів та установок, які під час пожежі падають, горять, вибухають.

У своїй більшості люди самостійно не в змозі вийти з палаючої будівлі, тому гинуть через отруєння продуктами горіння, отримують травми органів дихання, опіки тіла. Крім того, до масової загибелі призводить паніка. Як, приміром, це сталося під час пожежі в чиказькому театрі «Ірокез» (там розпрощалися з життям 602 особи), або в бостонському нічному клубі «Коконат Гроув», 492 відвідувачі

Про розробку автоматизованих систем локального оповіщення та управління евакуацією

якого загинули. А на стадіоні в Лімі під час футбольного матчу між збірними Аргентини та Перу в натовпі загинули 300 уболівальників, майже 500 осіб дістали травми. У американському місті Уест-Уоріку під час концерту рок-гурту Great White в клубі «Station» іскри від феєрверків потрапили на оздоблені пінопластом стіни. Вже через 40 секунд все навколо палало, а за 15 хвилин горіння рухнув дах, загинуло 100 відвідувачів, 230 отримали поранення.

На жаль, подібного негативу по світу вистачає. Скажімо, в 2013 році в бразильських клубах загинуло 242 відвідувачів, у 2015-му в Бухаресті – 60, за рік у клубі «Орлан» - 50 осіб. Звісно, пам'ятаємо й торішню трагедію в одеському таборі «Вікторія», де загинули троє дітей, ще четверо дістали важкі травми.

Розслідування доводять: основний ризик загибелі та травмування існує на початку надзвичайної ситуації – саме під час її виявлення чи оповіщення про її загрозу, коли непрофесійні дії персоналу об'єкта призводять до масової паніки. Тому своєчасне та професійне оповіщення людей, які знаходяться у будівлі, де сталася надзвичайна ситуація, вдало проведена евакуація та впровадження заходів щодо гасіння пожежі або ліквідації аварії дозволять не лише вивести людей із небезпечних зон й уникнути їхньої загибелі, травмування, а й своєчасно ліквідувати або зменшити наслідки наявної катастрофи.

– Даруйте, але все це передбачено вимогами Правил пожежної безпеки...

– Так. Проте, вивчаючи організацію впровадження заходів цивільного захисту на об'єктах господарювання, можна сміливо констатувати неприсмний факт: майже на всіх підприємствах, незалежно від форми власності, відсутня будь-яка система оповіщення персоналу про виникнення пожежі, аварії або іншої надзвичайної події. Водночас не розроблено алгоритми дій.

Фахівці підприємств, на жаль, не можуть самостійно розробити зазначені алгоритми. До того ж на сьогодні відсутній уніфікований нормативно-правовий документ, який би встановлював єдиний порядок дій для всіх

підприємств та установ під час виникнення на об'єкті пожежі, аварії або іншої надзвичайної ситуації, враховуючи специфіку технологічного процесу виробництва.

– І який вихід із такої ситуації пропонує наука?

– Наш Інститут планує взятися за розробку для підприємств автоматичної системи локального оповіщення та управління евакуацією – багатофункціонального інженерного комплексу, призначеного для впровадження в місцях громадського користування.

Її поєднають у єдину структуру, яка в автоматичному режимі працюватиме з системами пожежної сигналізації, автоматичного пожежогасіння або виробничої автоматики. При цьому передача сигналів здійснюватиметься послідовно або вибірково в окремі частини будівлі, залежно від видів аварійної ситуації та необхідності евакуації людей з того чи того приміщення.

– Що собою представлятиме така система?

– Великий монітор, пов'язаний з усіма комп'ютерами установи. У разі виникнення пожежі на ньому висвітлюватиметься сигнал «Тривога», обов'язково супроводжуватиметься звуковим, який чутимуть усі працівники. Все це в автоматичному режимі буде поєднано із системою сигналізації та пожежогасіння, також у ручному режимі управлятиметься черговим по підприємству. На основному екрані та на всіх комп'ютерах закладу висвітлюватимуться вказівки й рекомендації для персоналу щодо послідовності дій.

– Якою за способами роботи може бути виконана система оповіщення?

– Автоматичною – з цілодобовою роботою в автономному режимі та автоматичним включенням під час спрацювання сповіщувачів пожежної сигналізації, спринклерів системи автоматичного пожежогасіння, приладів виробничої автоматики, газоаналізаторів, а також від інших контрольних пристроїв, характерних для технологічного процесу та виробничих ризиків.

